

Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE oraz sądów polskich

PAULINA ROICKA

doktorantka UW/Instytut Pracy i Spraw Socjalnych

STRESZCZENIE: *Celem niniejszego tekstu jest analiza niektórych wyroków zapadłych przed Trybunałem Sprawiedliwości UE oraz sądami polskimi w okresie od 2010 r. do chwili obecnej. Omawiane orzeczenia dotyczą ważnej i aktualnej problematyki zabezpieczenia społecznego.*

Wstęp

Celem niniejszego opracowania jest analiza niektórych wyroków zapadłych przed Trybunałem Sprawiedliwości UE oraz sądami polskimi w okresie od 2010 r. do chwili obecnej. Omawiane orzeczenia dotyczą ważnej i aktualnej problematyki zabezpieczenia społecznego. Szeroko obecnie dyskutowana kwestia ustalenia wieku emerytalnego oraz przywilejów emerytalnych dla określonych grup społeczno-ekonomicznych znajduje tutaj egzemplifikację w postaci omówienia orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości dotyczącego osiągnięcia wieku emerytalnego jako przesłanki rozwiązania stosunku pracy (C-159/10, C-160/10) oraz wyroku polskiego sądu w przedmiocie ścisłej wykładni przepisów o wcześniejszej emeryturze (II UK 2/11).

Ustalony na 25 października 2013 r. termin implementacji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z 9 marca 2011 r. w sprawie stosowania praw pacjentów w transgranicznej opiece zdrowotnej skłonił do analizy wyroków TS UE oraz Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie dotyczących koordynacji świadczeń zdrowotnych regulowanych rozporządzeniem nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (C-173/09, VI SA/Wa 2083/11).

Kwestia miejsca zamieszkania jako kryterium uprawniające do niektórych świadczeń socjalnych w kontekście unijnej zasady swobody przemieszczania się po terytorium Unii

Europejskiej omówiona została w orzeczeniu Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2009 r. (I BU 6/09) oraz Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 13 maja 2011 r. (III AUa 355/10). Powszechne migracje pracowników do innych krajów członkowskich UE w celu poszukiwania zatrudnienia skłoniły do przedstawienia orzeczenia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie (II SA/Wa 774/11) z 21 czerwca 2011 r. dotyczącego unijnej koordynacji zasiłków z tytułu bezrobocia.

Osiągnięcie wieku emerytalnego jako przesłanka rozwiązania stosunku pracy

Przedmiotem rozpoznania przez Trybunał Sprawiedliwości był spór między G. Fuchsem i P. Köhlerem a krajem związkowym Hesja odnośnie do ich przejścia na emeryturę w wieku 65 lat (sprawy połączone C-159/10 oraz C-160/10). Skarżący wnieśli o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie wykładni art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (Dz.U. L 303, s. 16).

Skarżący G. Fuchs i P. Köhler, urodzeni w 1944 r., wykonywali funkcję prokuratora generalnego do momentu osiągnięcia w 2009 r. 65 lat, kiedy to zgodnie z § 50 ust. 1 ustawy o służbie cywilnej kraju związkowego Hesja (*Hessisches Beamtengesetz* – HBG) powinni nor-

malnie przejść na emeryturę. Wskazane uregulowanie przewidywało wyjątki, z których jeden zezwalał na przesunięcie przejścia na emeryturę na wniosek urzędnika do maksymalnej granicy osiągnięcia 68. roku życia, jeżeli **przemawia za tym interes służby** (§ 50 ust. 3 HBG). Z tego przepisu szczególnego skorzystali dwaj skarżący, wnosząc o odsunięcie przejścia na emeryturę o rok do ministra sprawiedliwości kraju związkowego Hesji. Minister sprawiedliwości oddalił ich wnioski, uzasadniając, iż interes służby nie wymaga dalszego sprawowania funkcji przez skarżących.

Od powyższej decyzji zainteresowani wnieśli odwołanie. Sąd rozpoznający środek zaskarżenia powziął wątpliwości co do zgodności granicy wieku określonej dla wykonywania funkcji prokuratora z art. 6 dyrektywy 2000/78. W ocenie sądu obowiązkowe przejście na emeryturę w chwili ukończenia 65. roku życia przez osoby wykonujące te funkcje stanowi dyskryminację ze względu na wiek niezgodną z przepisami dyrektywy 2000/78.

W powyższej sytuacji tenże sąd zwrócił się do TS UE z trzema pytaniami prejudycjalnymi. W pierwszym z nich pytał, czy uregulowanie HBG, zgodnie z którym na osobie uprawnionej spoczywa obowiązek przejścia na emeryturę po ukończeniu określonego wieku, zgodne jest z przepisami Unii?

Trybunał uznał, iż wskazana regulacja stanowi bezspornie **odmienne traktowanie**. Zgodnie z ukształtowanym stanowiskiem Trybunału odmienne traktowanie ze względu na wiek jest dopuszczalne pod warunkiem, iż nie stanowi ono dyskryminacji oraz jeżeli w ramach prawa krajowego zostanie obiektywnie i racjonalnie uzasadnione zgodnym z przepisami celem, w szczególności celami polityki zatrudnienia, rynku pracy i kształcenia zawodowego, i jeżeli środki mające służyć realizacji tego celu są właściwe i konieczne (pkt 35).

Kraj związkowy Hesji wyjaśniał, iż *ratio legis* powyższej regulacji jest w szczególności utworzenie „korzystnej struktury wieku” w ramach określonego zawodu – w rozpatrywanym przypadku prokuratorów, tj. obecności zarówno młodych pracowników na początku swojej kariery, jak i starszych

pracowników znajdujących się na wyższym szczeblu kariery (pkt 47).

Odnosząc się do utrwalonego orzecznictwa m.in. w sprawie Georgiev, Rosenblatt, Trybunał Sprawiedliwości uznał, iż omawiana regulacja kraju związkowego Hesji może stanowić zgodny z przepisami prawa cel polityki zatrudnienia i rynku pracy.

Punktem spornym była jednak kwestia ustalenia, czy przedmiotowe **odmienne traktowanie** stanowi środek realizujący cel leżący w interesie ogólnym, czy też omawiane przepisy, jako dotyczące części urzędników, służą przede wszystkim interesowi pracodawcy?

W ocenie Trybunału cel polegający na utworzeniu zrównoważonej struktury wieku pomiędzy młodymi i starszymi urzędnikami, wspierający zatrudnienie i rynek pracy, **może zostać uznany za cel leżący w interesie ogólnym** (pkt 51). Trybunał stwierdził również, iż określenie górnego wieku wykonywania pracy w służbie publicznej z uwagi na ograniczoną liczbę stanowisk może zostać uznane za **jedyny sposób sprawiedliwego podziału zatrudnienia pomiędzy pokolenia pracowników** (pkt 57).

Koordinacja świadczeń zdrowotnych

Kolejne orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości z 5 października 2010 r. dotyczy transgranicznej opieki zdrowotnej, regulowanej w rozpatrywanej sprawie przepisami rozporządzenia nr 1408/71 (C-173/09). Sprawa została wniesiona przed Trybunał Sprawiedliwości UE przez Sąd Administracyjny w Sofii (Administratiwen syd Sofija-grad) w ramach sporu pomiędzy G. Elczinowem, obywatelem Bułgarii, a Nacionalna zdravnoosiguritelna kasa (krajową kasą ubezpieczenia zdrowotnego, dalej NZOK).

Przedmiotem sporu była odmowa wydania skarżącemu przez NZOK zgody na uzyskanie specjalistycznego leczenia szpitalnego w Niemczech z uwagi na to, iż warunki udzielenia takiej aprobaty przewidziane w art. 22 rozporządzenia nr 1408/71 nie zostały spełnione. Wskazane leczenie nie było bowiem wymienione wśród świadczeń przewidzianych

w ustawodawstwie bułgarskim i pokrywanych w rezultacie przez NZOK.

W toku instancyjnym Sąd Administracyjny w Sofii zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniami prejudycjalnymi odnośnie do wykładni art. 49 WE i art. 22 rozporządzenia nr 1408/71. Wątpliwości sądu drugiej instancji zrodził niejasny zakres kompetencji państw członkowskich do uzależnienia pokrycia kosztów świadczeń szpitalnych udzielanych w innym państwie członkowskim od uzyskania uprzedniej zgody świadczeniobiorcy.

Trybunał Sprawiedliwości orzekł, iż, po pierwsze, **przepisy wykluczające w każdym przypadku pokrycie kosztów świadczeń szpitalnych udzielonych bez uzyskania uprzedniej zgody zawierają nieuzasadnione ograniczenie swobodnego świadczenia usług**. Po drugie, regulacje państw członkowskich odmawiające w każdym przypadku pokrycia kosztów świadczeń szpitalnych udzielonych bez uzyskania uprzedniej zgody nie są uzasadnione nadrzędnymi celami wymienionymi w Traktacie i nie spełniają kryterium proporcjonalności. Ponadto, odwołując się do orzeczeń w innych sprawach (w sprawie Smits i Peerbooms, w sprawie Müller-Fauré i van Riet; w sprawie Watts) Trybunał stwierdził, iż **system uprzedniej zgody na refundację kosztów leczenia za granicą powinien być oparty na obiektywnych, niedyskryminujących i znanych wcześniej kryteriach**, w celu zakreślenia ram dyskrecjonalizmu władzy publicznej, aby nie przerodziło się ono w dowolność (pkt 44).

Mając na uwadze powyższą argumentację, Trybunał Sprawiedliwości uznał m.in., że art. 49 WE i art. 22 rozporządzenia nr 1408/71 sprzeciwiają się przepisom państwa członkowskiego wyłączającym w każdym przypadku pokrycie kosztów świadczeń szpitalnych udzielonych w innym państwie członkowskim bez uzyskania uprzedniej zgody. Za pozbawione podstaw uznał Trybunał ponadto domniemanie prawne przyjęte w regulacji bułgarskiej, zgodnie z którym jeżeli dane świadczenia szpitalne nie mogą być udzielone w Bułgarii, to należy przyjąć, że nie wchodzi one w zakres klinicznych procedur leczenia

pokrywanych przez NZOK i odwrotnie, jeżeli świadczenia te są pokrywane przez tę instytucję, to należy przyjąć, że mogą i powinny zostać udzielone w Bułgarii, a nie w innym państwie.

Trybunał orzekł, iż odmowa udzielenia zgody na leczenie szpitalne w innym państwie członkowskim nie może zostać wydana na podstawie wskazanego domniemania. W ocenie Trybunału nie można odmówić wydania zgody, jeżeli w ustawodawstwie wskazano rodzaje refundowanych leczeń, nie określając dokładnie metody leczenia, niemniej biorąc pod uwagę wszelkie istotne wskazania medyczne i dostępne dane naukowe stwierdzić można, że ta metoda leczenia odpowiada rodzajom leczenia wskazanym w regulacjach krajowych.

Uzupełnić należy, iż przepis art. 22 rozporządzenia nr 1408/71 powtórzony został w art. 20 rozporządzenia nr 883/2004. Zgodnie z jego brzmieniem, ubezpieczony udający się do innego państwa członkowskiego w celu uzyskania zdrowotnych świadczeń rzeczowych w czasie tego pobytu **ubiega się uprzednio o zezwolenie właściwej instytucji** na udanie się do innego państwa członkowskiego w celu poddania się leczeniu odpowiedniemu do jego stanu.

Orzecznictwo sądów polskich

Mając na uwadze powyższe orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości UE, warto wspomnieć o wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 8 lutego 2012 r. (**VI SA/Wa 2083/11, wyrok nieprawomocny na dzień 22 maja 2012 r.**), w którym sąd dochodzi do odmiennych wniosków od tych wyrażonych przez TS UE (<http://orzeczenia.nsa.gov.pl/cbo/query>).

W niniejszym stanie faktycznym do Oddziału Wojewódzkiego NFZ w M. wpłynął wniosek żony ubezpieczonego leczonego za granicą (dalej też jako M.W. – dane zanonimizowane) do prezesa NFZ o przeprowadzenie leczenia lub badań diagnostycznych poza granicami kraju. Wniosek ten wpłynął po wykonanym zabiegu operacyjnym.

Ze względu na uchybienia formalne ww. Oddział wielokrotnie wzywał wnioskodaw-

czynię do uzupełnienia powyższego wniosku. Po roku M.W. przesłała rachunek za wykonaną operację oraz *kompletny wniosek do prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia o zwrot kosztów poniesionych przez mojego męża T.W. za wykonaną operację ratującą życie przeprowadzoną w B.*

W decyzji prezes NFZ stwierdził, iż ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych nie przewiduje możliwości zwrotu, na wniosek świadczeniobiorcy, kosztów leczenia. Podmiotem uprawnionym do wystąpienia do organu Funduszu z żądaniem wynagrodzenia za świadczenie opieki zdrowotnej udzielone świadczeniobiorcy jest **wyłącznie świadczeniodawca, a nie świadczeniobiorca**. Wnioskodawczyni zaskarżyła tę decyzję do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, podnosząc, że nie było możliwości uzyskania zgody, dlatego że od momentu uzyskania informacji z kliniki z B. do momentu wykonania operacji upłynęło kilka dni, a każdy dzień zwłoki pogarszał stan zdrowia męża. Ponadto po wykonaniu operacji mąż skarżącej złożył wniosek do prezesa NFZ w sprawie zwrotu kosztów przebytej operacji z pismem informującym, że operacja została wykonana. Wniosek ten był rozpatrywany przez jedenaście miesięcy.

WSA nie uwzględnił skargi, powołując się na przepisy o koordynacji, o których mowa w art. 25 ww. ustawy. W myśl art. 20 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego ubezpieczony udający się do innego państwa członkowskiego w celu uzyskania świadczeń rzeczowych w czasie tego pobytu **ubiega się o zezwolenie właściwej instytucji**. Zezwolenie zostaje wydane, jeżeli przedmiotowe leczenie należy do świadczeń przewidzianych przez ustawodawstwo państwa członkowskiego, w którym zainteresowany ma miejsce zamieszkania oraz jeżeli nie może on uzyskać takiego leczenia w terminie uzasadnionym z medycznego punktu widzenia, z uwzględnieniem jego aktualnego stanu zdrowia oraz prawdopodobnego przebiegu choroby. Koszty świadczeń udzielonych na podstawie tego formularza rozliczane są pomiędzy instytucją właściwą a instytucją miejsca leczenia.

W ocenie Sądu poza sporem pozostawał fakt, iż skarżąca nie złożyła w wymaganym trybie przepisów wniosku o wydanie zgody przez prezesa NFZ na leczenie poza granicami kraju. Sąd zauważył, że gdyby nie braki proceduralne, chory uzyskałby wymaganą zgodę, bowiem bezspornym było, że wnioskowane leczenie było **leczeniem ratującym życie, nie było wykonywane w Polsce i znajduje się w wykazie świadczeń gwarantowanych**.

Dodatkowo pomiędzy zdiagnozowaniem choroby męża a operacją minął ponad miesiąc czasu, co bezpodstawnym czyni argument skarżącej, iż uzasadnieniem dla zaniechania wszczęcia w wymaganym czasie zgody było pogorszenie się stanu zdrowia chorego. WSA podzielił również opinię prezesa, powołując się na wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 30 marca 2006 r. (II GSK 403/05), w którym NSA podnosił, że art. 109 ustawy o świadczeniach nie uzasadnia bezpośredniego lub pośredniego zwrotu świadczeniobiorcy poniesionych opłat za wykonane świadczenie, ponieważ **ww. ustawa nie przewiduje możliwości zwrotu na wniosek ubezpieczonego kosztów leczenia**. Ponadto – jak stwierdził WSA – podstawa finansowania świadczeń opieki zdrowotnej musi wynikać bezpośrednio z przepisów ustawy, która **nie przewiduje możliwości finansowania świadczeń na zasadach słuszności i uznaniowości**.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd uznał, że **prezes NFZ, wydając zaskarżoną decyzję, nie naruszył przepisów prawa**.

W wyroku z dnia 21 czerwca 2011 r. (II SA/Wa 774/11) **Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie** (dalej WSA) oddalił skargę M.P. na decyzję ministra pracy i polityki społecznej w przedmiocie przyznania **prawa do zasiłku dla bezrobotnych**, wydaną na podstawie art. 8 ust. 2, art. 71 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku (...), art. 61 oraz art. 65 ust. 2 i 5 rozporządzenia nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną nie było to, że skarżąca nabyła prawo do zasiłku, lecz okres, za jaki prawo do zasiłku przysługiwało.

Skarżąca zarejestrowała się w Powiatowym Urzędzie Pracy w [...] w dniu 19 lipca 2010 r., a następnie w dniu 17 września 2010 r. złożyła wniosek do WUP o wypłatę zasiłku dla bezrobotnych na podstawie przepisów powołanego wyżej rozporządzenia, dołączając oświadczenie pozwalające ustalić przebieg jej pobytu i zatrudnienia na terenie państwa [...]. W dniu 1 października 2010 r. skarżąca podjęła pracę zarobkową i z tym dniem utraciła status osoby bezrobotnej – poszukującej pracy.

Po przeanalizowaniu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego marszałek województwa [...] w dniu [...] grudnia 2010 r. **wydał decyzję o przyznaniu M.P. prawa do zasiłku dla bezrobotnych od dnia 17 września 2010 r. do dnia 30 września 2010 r.**

W motywach rozstrzygnięcia organ II instancji podniósł, iż w niniejszej sprawie zastosowanie znalazły przepisy rozporządzeń nr 883/2004 i 987/2009 oraz Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zgodnie z **art. 61 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 bezrobotny ubiegający się o świadczenia z tytułu bezrobocia ma prawo do uwzględnienia, w koniecznym zakresie, okresów ubezpieczenia przebytych pod działaniem ustawodawstw innych państw członkowskich Unii Europejskiej.**

W myśl art. 65 ust. 2 i 5 rozporządzenia nr 883/2004 **bezrobotny, który w okresie swojego ostatniego zatrudnienia lub pracy na własny rachunek zamieszkiwał w innym państwie członkowskim niż państwo wykonywania pracy i który nadal mieszka w tym państwie lub powróci do tego państwa, pozostaje w dyspozycji służb zatrudnienia państwa zamieszkania oraz korzysta ze świadczeń zgodnie z ustawodawstwem tego państwa tak, jakby był tam ostatnio zatrudniony.**

Aby uzyskać prawo do zasiłku dla bezrobotnych na zasadach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, strona musi spełnić wymogi określone w polskim ustawodaw-

stwie. Zgodnie z art. 71 ust. 1 i 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (dalej jako ustawa o promocji), prawo do zasiłku dla bezrobotnych przysługuje bezrobotnemu, który w okresie 18 miesięcy poprzedzających dzień zarejestrowania w PUP był zatrudniony lub ubezpieczony łącznie przez co najmniej 365 dni.

W rozpatrywanej sprawie skarżąca spełniła te wymogi, wobec czego przysługiwało jej prawo do zasiłku dla bezrobotnych. W myśl art. 71 ust. 6 ww. ustawy **zasiłek przysługiwał jej po 7 dniach od dnia udokumentowania tego prawa**, tj. od dnia 17 września 2010 r. Ponadto przepis art. 71 ust. 1 tejże ustawy stanowi, iż **prawo do zasiłku przysługuje wyłącznie osobom posiadającym status osoby bezrobotnej.**

M.P. zaskarżyła powyższą decyzję organu II instancji do WSA w Warszawie, uznając m.in., że jej prawo do zasiłku dla bezrobotnych nie jest pochodną statusu osoby bezrobotnej, lecz wynika z udokumentowania wymaganych okresów ubezpieczenia, zgodnie z przepisami ustawodawstwa, na podstawie których następuje przyznanie świadczenia.

W ocenie WSA w Warszawie skarga nie zasługiwała na uwzględnienie, bowiem zaskarżona decyzja nie naruszyła prawa. WSA podzielił argumentację organu II instancji, m.in. w kwestii zasadności przyznania zasiłku na sporny okres. Jak stwierdził, prawo do zasiłku dla bezrobotnych przysługuje tylko i wyłącznie bezrobotnemu (art. 71 ust. 1 ustawy o promocji). Utrata statusu osoby bezrobotnej skutkuje utratą prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

Zasada ścisłej wykładni przepisów o wcześniejszej emeryturze

W sprawie z wniosku Jadwigi G. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w E. o emeryturę, na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku SA w G. z 29.9.2010 r., **Sąd Najwyższy** na rozprawie w dniu 12 lipca 2011 r. oddalił skargę, orzekając, iż **przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter norm bezwzględnie obowiązujących, co oznacza,**

że instytucja tzw. wcześniejszej emerytury podlega ścisłej wykładni (II UK 2/11).

Powyższe orzeczenie zostało wydane na tle następującego stanu faktycznego.

Skargę kasacyjną skarżąca wniosła od wyroku Sądu Apelacyjnego w G., oddalającego apelację odwołującej się od wyroku Sądu Okręgowego w E. z 21 października 2009 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w E. o emeryturę, wskazując w uzasadnieniu, że wnioskodawczyni **nie spełniła wszystkich koniecznych przesłanek do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury** określonych w art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Wnioskodawczyni po ukończeniu 55. roku życia (ur. 11 kwietnia 1954 r.) złożyła wniosek o emeryturę na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, przedkładając organowi rentowemu dokumentację stwierdzającą wykonywanie pracy w szczególnych warunkach, w okresie od 1 stycznia 1981 r. do 15 czerwca 1988 r., w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku ciastkarz-dekorant, ciastkarz – wymienionych w załączniku do uchwał Zarządu Głównego przedsiębiorstwa z 25 lipca 1983 r. w sprawie pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w zakładzie pracy spółdzielczości rolno-spożywczej. W okresie od 2 maja 1972 r. do 9 marca 1991 r. pracowała w „S.” na stanowiskach: sprzedawcy agencyjnego, robotnika niewykwalifikowanego przy pracach lekkich, pomocy ciastkarza, ciastkarza, ciastkarza dekoratora oraz samodzielnego referenta ds. odbioru jakościowego towaru.

W ocenie organu rentowego z przedłożonej przez wnioskodawczynię dokumentacji nie wynikało, iż legitymuje się ona wymaganym okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Po pierwsze, wykonywany przez skarżącą zawód nie widnieje w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. (wykaz A załącznika do rozporządzenia wy-

mienia jedynie prace przy wypieku pieczywa). Ponadto – zdaniem organu – **kluczowy jest charakter tej pracy oraz stwierdzenie, czy była ona wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku (§ 2 rozporządzenia).** W ocenie sądu I i II instancji opisane w dokumentacji i w relacjach pracowników czynności nie pozwalają na przyjęcie, że wnioskodawczyni stale i w pełnym wymiarze (8 godzin dziennie) pracowała przy wypieku pieczywa.

Sąd Najwyższy związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, podzielił stanowisko sądu odwoławczego, że praca wnioskodawczyni w warunkach szczególnych **nie obejmowała pełnego wymiaru czasu pracy na zajmowanym stanowisku pracy**, a tym samym nie spełniła ona przesłanek określonych w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Do czasu pracy mającego znaczenie w niniejszej sprawie nie można zaś doliczać innych czynności, które nie wpływały szkodliwie na organizm wnioskującej. **Czas pracy w szkodliwych warunkach musi być ustalony w sposób nie budzący żadnych wątpliwości.**

Mając to na uwadze, Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną skarżącej.

Na koniec warto wspomnieć o dwóch orzeczeniach sądów polskich, które w kontekście analizowanego przez nie zagadnienia prawnego wydają się precedensowe. Pośrednio dotyczą one materii zabezpieczenia społecznego, koncentrując się na kryterium uprawniającym do świadczeń, tj. na miejscu zamieszkania jako przesłance stosowanej przy ustalaniu prawa do określonych świadczeń z zabezpieczenia społecznego.

Zgodnie z tezą orzeczenia **Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 13 maja 2011 r. (III AUa 355/10), uzależnienie wypłaty renty socjalnej tylko od pobytu i zamieszkania świadczeniobiorcy w Polsce jest regulacją sprzeczną z prawem do swobodnego przemieszczania się.** Powyższe stanowisko Sąd uzasadniał tym, iż w wyniku przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. w krajo-

wym porządku prawnym zaczęły obowiązywać przepisy prawa wspólnotowego, w tym uregulowania, które przyznają prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich.

Oznacza to, że przepis prawa polskiego, tj. art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (DzU nr 135, poz. 1268 ze zm.) ogranicza wnioskodawczyni możliwość wyjazdu do innego kraju członkowskiego Unii w sytuacji, gdy przepisy prawa wspólnotowego gwarantują jej jako obywatelce Unii Europejskiej swobodne przemieszczanie się. W tym świetle **przepisy ustawy o rencie socjalnej**, uzależniając prawo do wypłaty świadczenia od zamieszkiwania i przebywania na terytorium Polski, **stanowią pogwałcenie zasady wolności i dyskryminują osoby**, które uzyskały prawo do swobodnego przemieszczania się z dniem akcesji Polski do Unii.

Druga sprawa dotyczy wyroku **Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2009 r.** (I BU 6/09), w którym Sąd wypowiedział się w przedmiocie prawa do renty inwalidzkiej osoby zamieszkującej poza terytorium Rzeczypospolitej Polski. Także tutaj mamy do czynienia z regulacją, zgodnie z którą świadczenia mogą być wypłacane jedynie w przypadku, gdy uprawniony zamieszkuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Na tej podstawie Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w B. oddalił odwołanie Anny K. od decyzji Zakładu Ubez-

pieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 2 lutego 2006 r. zawieszającej wnioskodawczyni prawo do renty od dnia 1 lutego 2006 r., gdyż stale przebywa poza granicami Polski. Sąd Apelacyjny oddalił apelację wnioskodawczyni jako bezzasadną.

Wnioskodawczyni złożyła następnie skargę do Sądu Najwyższego o stwierdzenie niezgodności z prawem zaskarżonego wyroku, w tym m.in. rażące naruszenie art. 87 ust. 1 w związku z art. 91 ust. 1 Konstytucji RP, wobec odstąpienia od ustalenia i zastosowania norm prawa międzynarodowego – art. 18 ust. 1 Traktatu WE o prawie obywateli Unii Europejskiej do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich.

Wyrokiem z dnia 8 grudnia 2009 r., jaki zapadł w wyniku rozpoznania skargi wnioskodawczyni, Sąd Najwyższy orzekł, iż w sytuacji gdy obywatel ma konstytucyjne prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy, a jeden z tego rodzaju aktów normatywnych (...) gwarantuje prawo do renty kombatanckiej, **oczywiście niesprawiedliwe było utrzymywanie dodatkowego uzależnienia przysługiwania takich uprawnień od pobytu na obszarze Państwa Polskiego osoby uprawnionej, która przecież po wejściu Polski do Wspólnoty Europejskiej uzyskiwała *ipso iure* obywatelstwo Unii, i z tego tytułu korzysta z pełni praw i obowiązków przewidzianych w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską.**

AKTY PRAWNE

- Rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U. WE L 149/2 z 5.07.1971 r.).
- Rozporządzenie Rady (EWG) nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U. WE 74/1 z 27.3.1972 r.).
- Dyrektywa Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (Dz.U. L 303, s. 16).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Tekst mający znaczenie dla EOG i dla Szwajcarii) (Dz.U. L 200 z 7.6.2004 r., s. 1).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE L 284/1 z 30.10.2009 r.).

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z 9 marca 2011 r. w sprawie stosowania praw pacjentów w transgranicznej opiece zdrowotnej (Dz.U. L 88/45 z 4.04.2011 r.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (DzU nr 99, poz. 1001).
- Ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (DzU nr 135, poz. 1268 ze zm.).
- Ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (DzU z 1998 r., nr 162, poz. 1118 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (DzU z 1983 r., nr 8, poz 43 z późn. zm.).
- Wyrok ETS C-159/10 oraz C-160/10 z 21 lipca 2011 r., G. Fuchs i P. Köhler przeciwko krajowi związkowemu Hesja.
- Wyrok ETS C-173/09 z 5 października 2010 r., G. Elczinow przeciwko Nacionalna zdrownosiguritelna kasa.
- Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 8 lutego 2012 r. (VI SA/Wa 2083/11, wyrok nieprawomocny na dzień 22 maja 2012 r.).
- Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 30 marca 2006 r. (II GSK 403/05).
- Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2009 r. (I BU 6/09).
- Wyroku Wojewódzkiego Sąd Administracyjny w Warszawie z dnia 21 czerwca 2011 r. (II SA/Wa 774/11) dotyczący unijnej koordynacji zasiłków z tytułu bezrobocia.
- Orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 13 maja 2011 r. (III AUa 355/10).

Jurisprudence of the Court of Justice of the European Union. Jurisprudence of the Polish Courts

---

PAULINA ROICKA

SUMMARY: *The aim of this paper is to analyze some of the judgments pending before the European Court of Justice and the Polish courts in the period from 2010 to the present. Examined rulings concerns important an current issues of the social security.*